

IIIDA TURPEINEN

ΙΚΑΡΟΣ

ΕΜΒΙΑ ΟΝΤΑ

Μετάφραση Βίκυ Αλυσσανδράκη

EMBIA ONTA

Πρώτη έκδοση στα φινλανδικά από την S&S

Τίτλος πρωτοτύπου: *Elolliset*

© 2023, Iida Turpeinen

© 2025, Εκδόσεις Ίκαρος για την ελληνική έκδοση

Published by agreement with Helsinki Literary Agency

Μετάφραση από τα φινλανδικά: Βίκυ Αλυσσανδράκη

Επιμέλεια – Διόρθωση: Λένια Μαζαράκη

Σχεδιασμός – Εικονογράφηση εξωφύλλου: Barış Şehri

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Παραγωγή: Μ. Σπύρου & Σια Α.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν.2121/1993.

Πρώτη έκδοση: Σεπτέμβριος 2025

ISBN 978-960-572-772-7

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ • ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

Iida Turpeinen

ΕΜΒΙΑ ΟΝΤΑ

Μετάφραση
Βίκυ Αλυσσανδράκη

ΙΚΑΡΟΣ

Όσο μερικά πράγματα ξεφεύγουν από τα χέρια μας
και χάνονται χωρίς τη θέλησή μας, τόσο η σιωπή μας
θα τα κάνει να περνιούνται για φανταστικές ιστορίες
– ακόμα κι αν όλα αυτά είναι γεγονότα που θα μπορούσαν
ν' αποδειχτούν μ' ελάχιστη προσπάθεια κι αναζήτηση στους τόπους
όπου συνεχίζουμε, τόσο παράδοξα, να ζούμε.

ΓΚΕΟΡΓΚ ΒΙΛΧΕΛΜ ΣΤΕΛΕΡ, 1742

60°10'16"B 24°55'52"A
ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΣΙΝΚΙ

Πρώτα περνάμε μπροστά από τον αφρικανικό ελέφαντα. Έπειτα βλέπουμε τα ομοιώματα των γδαρμένων βατράχων, των πουλιών και των ψαριών στους τοίχους. Η αίθουσα αυτή μπορεί να μοιάζει στοιχειωμένη, όμως οι άνθρωποι εξακολουθούν να περιδιαβαίνουν αμέριμνοι και να κοιτάζουν με μεγάλη προσοχή τα εκθέματα. Πηγαίνουν από τη μία προθήκη στην άλλη και παρατηρούν τους σκελετούς με αμείωτο ενδιαφέρον.

Στην αρχή βλέπουν τα άλογα, τις αρκούδες, τις φώκιες και τα φίδια, το ένα ζώο μετά το άλλο, παρατηρώντας πόσο προσεκτικά συνδέονται μεταξύ τους τα λεπτά οστά τους, με τόσο προσεκτικά τοποθετημένες κολλητικές ταινίες που διακρίνονται ελάχιστα. Οι μορφές τους τους είναι οικείες. Σίγουρα τις έχουν ξαναδεί σε φωτογραφίες βιβλίων ζωολογίας ή σε κάποιο ζωολογικό κήπο. Ωστόσο, ύστερα από λίγο συναντούν τα οστά αυτού του τόσο παράξενου πλάσματος, που δεν μοιάζει με κανένα άλλο.

Όλοι οι υπόλοιποι σκελετοί στην αίθουσα φαίνονται λευκοί και πεντακάθαροι. Τίποτα πάνω τους δεν θυμίζει την κοπιώδη και αιματηρή δουλειά του καθαρισμού των οστών από κάθε ίχνος

νεκρής, σαθρής σάρκας. Όμως, αυτός ο σκελετός μοιάζει κιτρινισμένος κι ασυντήρητος. Τα οστά του έχουν το χρώμα των φύλλων κιτρινισμένης εφημερίδας, ξεχασμένης στο πατάρι. Οι σπόνδυλοι και τα πλευρά είναι γεμάτα ρωγμές. Το σκούρο χρώμα σε διάφορα σημεία τους αποκαλύπτει το λαμπερό, ανοιχτόχρωμο, πορώδες εσωτερικό των οστών.

Τα κόκαλα είναι γεμάτα μαυρίλες και σημάδια. Σε κάποια απ' αυτά φαίνονται δύο αριθμοί, προσεκτικά γραμμένοι πάνω τους με μελάνι, καθώς και άλλα διακριτικά, σημειωμένα με μολύβι, που βοηθάνε στο μέτρημα: δεκαεννέα ζεύγη καμπυλωτών, πλευρικών οστών. Κάποιο πολύ προσεκτικό, επιδέξιο χέρι μοιάζει να έχει σημειώσει τους αριθμούς στα πλευρά. Όμως, πάνω στους σπονδύλους τα διακριτικά φαίνονται σημειωμένα με έντονο μαρκαδόρο με χοντρή μύτη. Εκτός απ' αυτά, στον σπόνδυλο άτλαντα υπάρχει μια ετικέτα μέσα σ' έναν διαφανή μικρό πλαστικό φάκελο αρχειοθέτησης. Για να δει κανείς τι γράφει, πρέπει να τη σηκώσει, κι έτσι θα τραβήξει την προσοχή του φύλακα του μουσείου. Όμως, από τη θέση εκείνη μπορείς να διακρίνεις δύο λέξεις και μία χρονολογία, δακτυλογραφημένες καθαρά και τακτικά, σε γραφομηχανή: «*Rhytina Stelleri*, 1960». Ωστόσο, το πιο εκπληκτικό πράγμα στον σκελετό αυτού του ζώου δεν είναι τα σημάδια του ανθρώπου στα οστά του, αλλά το μέγεθός του.

Μπροστά του, ακόμα και η πιο χοντρή αρκούδα μοιάζει με κάτισχο, δυστυχημένο σκύλο, και το πιο ψηλό και περήφανο άλογο με αστείο, κοντοπόδαρο πόνι. Ακόμα και το πιο μικρό, το πιο λιπόσαρκο πλάσμα του είδους του θα έκανε τους υπόλοι-

πους σκελετούς στην αίθουσα να μοιάζουν με μικρά λούτρινα αρκουδάκια. Προχωρώντας στην επόμενη αίθουσα, ο επισκέπτης παρατηρεί πως το μέγεθος αυτού του σκελετού ξεπερνά ακόμα κι εκείνο του σκελετού της μεγάπτερης φάλαινας, που δεσπόζει στο κέντρο της. Οι διαστάσεις του κάνουν τους επισκέπτες του μουσείου να τον προσέχουν. Τα παιδιά τρέχουν προς το μέρος του και φωνάζουν «Δεινόσαυρος!». Αυτούς περίμεναν να δουν με τόση λαχτάρα σε τούτο το μουσείο. Όμως, οι γονείς δεν φαίνεται να πείθονται. Συνήθως έχουν ήδη κοιτάξει το σχεδιάγραμμα του μουσείου και ξέρουν πως τα προϊστορικά ζώα εκτίθενται στον τρίτο όροφο κι όχι εκεί. Γι' αυτό σκύβουν και διαβάζουν στα βλαστάρια τους δυνατά και καθαρά την επεξηγηματική πινακίδα δίπλα στο έκθεμα:

Θαλάσσια αγελάδα του Στέλερ, *Stellers sjöko*,*
Hydrodamalis gigas.**

* Σουηδικά στο πρωτότυπο: Θαλάσσια αγελάδα του Στέλερ. (Όλες οι σημειώσεις είναι της μεταφράστριας.)

** Λατινικά στο πρωτότυπο: Θαλάσσια αγελάδα του Στέλερ.

Φανταστείτε τον Βερίγγειο Πορθμό. Αυτή τη στενή λωρίδα θάλασσας ανάμεσα στη Σιβηρία και στην Αλάσκα, ανάμεσα στον Ειρηνικό και στον Βόρειο Παγωμένο Ωκεανό. Φανταστείτε τον Βερίγγειο Πορθμό το 1741.

I.

Όλα τα πλάσματα της φύσης δημιουργούνται τόσο αριστοτεχνικά, πολλαπλασιάζονται με τόση σοφία κι εξελίσσονται με τόση σπουδή στα τρία βασίλεια της φύσης, που θα έλεγε κανείς πως ο Θεός είχε ως τελικό στόχο τη δημιουργία του ανθρώπου. Ο άνθρωπος μπορεί να εκμεταλλευτεί κάθε πλάσμα προς όφελός του. Με τη βοήθεια του μυαλού του μπορεί να εξημερώσει ακόμα και τα πλέον άγρια ζώα. Μπορεί να εντοπίσει και να πιάσει ακόμα και τα πιο γρήγορα απ' αυτά. Μπορεί να φτάσει ακόμα κι εκείνα που ζουν κρυμμένα στα πιο μεγάλα βάθη της θάλασσας.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΛΙΝΝΑΙΟΣ, OECONOMIA NATURAE, 1749

53°3'55''B 158°37'32''A
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΚΑΜΤΣΑΤΚΑ,
ΡΩΣΙΚΗ ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ, 1741

Κάθε ταξίδι ενός σωστού εξερευνητή αρχίζει πάντοτε μ' ένα φλιτζάνι αχνιστό τσάι. Ο Βίτους Μπέρινγκ γεμίζει μια κούπα, κι απ' αυτήν πίνει ο Γκέοργκ Βίλχελμ Στέλερ, διδάκτορας Θεολογίας, φυσιολόγος και πολύ ιδιόρρυθμος τύπος. Τα φλιτζάνια τα γεμίζει πάντοτε ο καπετάνιος. Αυτό είναι το καθήκον του, άλλωστε. Ο ίδιος ο τσάρος τού είχε αναθέσει την αποστολή να αναζητήσει νέους θαλάσσιους δρόμους από την Ασία ως την Αμερική και να χαρτογραφήσει την περιοχή. Κι έτσι, ο Μπέρινγκ αναχώρησε άμεσα. Πήγαιναν πια είκοσι χρόνια από τότε που είχε κάνει το πρώτο του ταξίδι. Άφησε τις ακτές κι έπλευσε ολοταχώς προς Βορράν, σε αχαρτογράφητα νερά. Όμως, εκεί η ομίχλη ήταν πυκνή και μόνιμη, τα αποθέματα νερού εξαντλήθηκαν γρήγορα κι αναγκάστηκε να επιστρέψει. Ο Μπέρινγκ γύρισε πίσω μ' έναν ακριβέστερο χάρτη της χερσονήσου Καμτσάτκα, αλλά το επάνω μέρος του παγκόσμιου χάρτη εξακολουθούσε να μένει κενό κι ο Μέγας Πέτρος θα εγκατέλειπε τον μάταιο τούτο κόσμο δίχως να γνωρίζει πού θα χαράσσονταν τα όρια του Νέου Κόσμου.

Ο αυτοκράτορας μπορεί να πεθαίνει, όμως η σκέψη του δεν πεθαίνει ποτέ. Έπρεπε να ξαναπροσπαθήσουν, κι αυτή τη φορά κα-

λύτερα. Η τσαρίνα Άννα δίνει το σύνθημα και δύο πλοία φεύγουν για τον κόλπο της Άβατσα: Το *Σβιατό Πιοτρ* και το *Σβιατό Πάβελ*. Ο «Άγιος Πέτρος» και ο «Άγιος Παύλος». Καθένα τους μπορεί να φιλοξενήσει πλήρωμα εκατό ατόμων και χρειάζονται είκοσι άντρες για να βιράρουν τα πανιά του. Επιπλέον, τα πλοία χρειάζονται μεγάλα λιμάνια, ταρσανάδες, αποθήκες και τροφοδοσία. Τα πάντα εκτός από τα πλοία είναι βρόμικα, μικρά, υγρά και κρύα.

Ως αρχηγοί σ' αυτή τη μεγάλη αποστολή στον Βορρά είχαν επιλεγεί οι πιο λαμπροί ερευνητές της Ακαδημίας Επιστημών της Αγίας Πετρούπολης. Και οι ομάδες τους είχαν επανδρωθεί γενναιόδωρα. Μαζί τους θα αναχωρούσαν έξι βοηθοί, έξι γεωγράφοι, δύο χαρτογράφοι και δεκατρείς στρατιώτες, ένας διερμηνέας, ένας γιατρός, ένας τεχνικός, ένας τυμπανιστής, καθώς και ιχνηλάτες, κωπηλάτες και βαστάζοι. Είχαν μαζί τους μια πλούσια βιβλιοθήκη με επιστημονικά συγγράμματα, εννιά τοπογραφικά όργανα, τέσσερα τηλεσκόπια, πέντε αστρολάβους, είκοσι θερμόμετρα, είκοσι επτά βαρόμετρα, διακόσια δεκαέξι άλογα και μερικά βαρέλια εξαιρετικής ποιότητας κρασί από τον Ρήνο. Άφησαν πίσω τους την πρωτεύουσα μέσα σε εορταστικές εκδηλώσεις κι επευφημίες. Τα μέλη της αποστολής είχαν πρώτα να διασχίσουν οκτώ χιλιάδες χιλιόμετρα στη Σιβηρία κι έπειτα τους περίμεναν άγνωστες θάλασσες.

Ύστερα από ταξίδι πέντε χρόνων οι καθηγητές έφτασαν στο Γενισέισκ. Είχαν περάσει ήδη πέντε ατέλειωτα, δύσκολα χρόνια κι ακόμα δεν είχαν φτάσει ούτε στα μισά του ταξιδιού τους. Στο Γιακούτσκ τα καταλύματά τους έπιασαν φωτιά και, μαζί μ' αυτά, κήκκαν όλα τα δείγματα κι οι σημειώσεις τους. Η δου-

λειά τόσων ετών έγινε στάχτη στον άνεμο και το ηθικό όλων άρχισε να κάμπτεται. Ο αστρονόμος τσακωνόταν συνέχεια με τον εθνογράφο, κι όσο προχωρούσαν προς τα ανατολικά, τόσο χειρότερα γίνονταν τα πράγματα. Κάποια στιγμή έπρεπε να πάρουν επιτέλους μια απόφαση. Οι ελλόγιμοι καθηγητές έγραψαν στην Ακαδημία ζητώντας να τους απαλλάξει από τα καθήκοντά τους. Όμως, δεν έμειναν να περιμένουν την απάντηση. Έστρεψαν μεμιάς τα άλογά τους προς τη Δύση.

Οι φυσικοί επιστήμονες του κυβερνήτη είχαν πια ξεκινήσει το ταξίδι της επιστροφής. Στον δρόμο τους, όμως, συνάντησαν έναν επιστήμονα που δεν φαινόταν να επηρεάζεται από τις αντίξοες συνθήκες στη Σιβηρία. Ήταν ένας ξεχωριστός άνθρωπος, που δεν τον ένοιαζε αν θα είχε μαζί του καινούριες περούκες και πούδρα για το πρόσωπο. Που έπινε την μπίρα και τις ζεστές του μπεβάνδες από την ίδια κούπα, ήταν αφοσιωμένος με ζήλο στη δουλειά του και μιλούσε με γνώση για τα φυτά και τα πτηνά που ήταν ανθεκτικά στο κρύο της Σιβηρίας. Ο καθηγητής Γκμέλιν σύστησε τον ερευνητή στα μέλη της αποστολής, κι από κει και πέρα ο Μπέρινγκ θα έκανε απλώς αυτό που έπρεπε. Έτσι, έγραψε ένα φιλικό γράμμα γεμάτο σεβασμό και κάλεσε τον Γκέοργκ Βίλχελμ Στέλερ στο λιμάνι της Άβατσα.

Ο Γκέοργκ Βίλχελμ Στέλερ, φυσιολόγος, διδάκτωρ Θεολογίας και πολύ ιδιόρρυθμος τύπος, κάθεται με την πλάτη ολόγισια στην πολυθρόνα του. Φοράει τα πιο επίσημα ρούχα του, όμως αυτό δεν σημαίνει κάτι. Τέσσερα χρόνια στη Σιβηρία αφήνουν το ανεξίτηλο σημάδι τους στο στίλ. Έχει φτάσει ως εκεί μ' ένα έλκηθρο που το σέρνουν σκυλιά και προσπαθεί απεγνωσμένα

να κρύψει τον τρελό ενθουσιασμό του για το ότι βρίσκεται –επιτέλους– σ’ ένα στεγνό δωμάτιο, απολαμβάνοντας ένα φλιτζάνι ζεστό, δυνατό τσάι. Η Ακαδημία Επιστημών έχει αναθέσει στον Στέλερ να καταγράψει όλα τα είδη των ζώων, των φυτών και των πολύτιμων λίθων της Σιβηρίας. Όμως, εκεί, στην Ανατολή, μια άλλη φλόγα άναψε μέσα του. Εκεί είδε με τα μάτια του τις στέπες, διέσχισε κωπηλατώντας τη λίμνη Βαϊκάλη και τώρα επιθυμεί να πάει ακόμα πιο μακριά. Ήδη είχε ζητήσει την άδεια να φτάσει μέχρι την Ιαπωνία. Εδώ μιλάμε για αποστολή, όχι αστεία! Ο καπετάνιος γεμίζει το ποτήρι του επιστήμονα, φέρνει την κούπα στα χείλη του και πίνει.

Ο Στέλερ μαζεύει τα πράγματά του για να φύγει, όμως στον δρόμο του τον περιμένουν καθυστερήσεις και απρόοπτα. Το γέμισμα του ντεπόζιτου παίρνει πολύ περισσότερο χρόνο απ’ όσο είχε προβλέψει· τα αποθέματα σε ξηρά τροφή είχαν εξαντληθεί γρήγορα, στη διαδρομή ως το λιμάνι, και οι προμηθευτές δεν έχουν φανεί ακόμα. Οι εργάτες που ήταν υπεύθυνοι για τη μεταφορά έχουν κατέβει σε απεργία και η μεταφορά αργεί. Κι ο εργοδηγός Κολεσλόφ δεν φαίνεται να κάνει κάτι για να διευκολύνει την επιχείρηση. Είναι ο άνθρωπος που πιστεύει ότι η δουλειά μπορεί πάντα να περιμένει ως αύριο, γιατί σήμερα υπάρχει χρόνος για ένα ποτηράκι παραπάνω. Κι ο Στέλερ περιμένει. Βρίζει, γκρινιάζει και περιμένει, ενώ ταυτόχρονα συντάσσει μια μελέτη για τα ενδημικά είδη ψαριών.

Ο Στέλερ περιμένει πέντε μήνες τώρα. Είκοσι αργόσυρτες, βαρετές εβδομάδες, που θα μπορούσε να τις είχε περάσει μελετώντας την άγνωστη χλωρίδα και πανίδα της Χώρας του Ανατέλ-

λοντος Ηλίου. Κάποια στιγμή φτάνει επιτέλους η πολυπόθητη μέρα. Τους λείπει ακόμα σημαντικός εξοπλισμός, όμως δεν μπορούν να περιμένουν άλλο. Πρέπει οπωσδήποτε να φύγουν για να προλάβουν να επιστρέψουν πριν τους πιάσουν οι φθινοπωρινές καταιγίδες. Κι εκείνη την εικοστή ένατη μέρα του Μαΐου τα πλοία, αγκυροβολημένα στο λιμάνι, περιμένουν ευνοϊκές καιρικές συνθήκες για ν' αποπλεύσουν. Στις 4 Ιουνίου αρχίζει επιτέλους να φυσάει. Οι Άγιοι Πέτρος και Παύλος ξεκινούν το ταξίδι τους για την Αλάσκα.

Οι μποτίλιες της σαμπάνιας ανοίγουν με θόρυβο. Τα μάγουλα των αξιωματικών αρχίζουν να κοκκινίζουν. Ο Μπέρινγκ το γνωρίζει καλά αυτό το κοκκίνισμα. Το ίδιο χρώμα είχαν και τα δικά του μάγουλα όταν, δύο δεκαετίες νωρίτερα, ξεκινούσε για το πρώτο του ταξίδι. Η φαντασία των νεαρών ναυτικών οργιάζει. Ονειρεύονται τα πλούτη, τα νησιά και τα βουνά των άγνωστων, μακρινών τόπων, που αργότερα θα πάρουν τα ονόματά τους, τον θαυμασμό στα μάτια των κοριτσιών των αριστοκρατικών οικογενειών ή ακόμα και της ίδιας της τσαρίνας, καθώς θα τους διηγούνται τις περιπέτειές τους. Όμως, το μόνο που θυμάται ο Μπέρινγκ από κείνο το ταξίδι είναι οι ατέλειωτες, μονότονες μέρες στο πλοίο, οι προμήθειες που όλο λιγότευαν κι εκείνες οι νύχτες της καταιγίδας, που τις περνούσαν προσευχόμενοι στον Θεό να τους σώσει από τον χαμό τους, που φαινόταν να πλησιάζει. Τότε ήταν πάνω στο άνθος της ηλικίας του. Τώρα όμως νιώθει τις έξι δεκαετίες που κουβαλά στην πλάτη του να τον βαραίνουν. Οι νέοι γιορτάζουν, ωστόσο ο Μπέρινγκ αναγνωρίζει τη σκιά που σκεπάζει το βλέμμα του Χιτρόφ, του δεύτερου κυβερνήτη του. Ήταν κι εκείνος στην αποστολή πριν από είκοσι χρόνια.

Ο καπετάνιος εγκαταλείπει τη χαρούμενη συντροφιά. Να του λείπουν οι προποσίες κι ο ενθουσιασμός. Εκείνη τη στιγμή θέλει μόνο να νιώσει στο πρόσωπό του την αλμύρα και τον άνεμο. Ανεβαίνει στο κατάστρωμα. Το λιμάνι μόλις που αχνοφαίνεται στον ορίζοντα. Από πάνω η βουνοκορφή Κοριάκσκαγια Σόпка δεσπόζει σε όλο της το μεγαλείο και τη λαμπρότητα. Το θέαμα είναι επιβλητικό, το ηλιοβασίλεμα στη θάλασσα πανέμορφο. Όμως, ο Μπέρνινγκ αδιαφορεί. Γυρίζει την πλάτη του κι αποφασίζει να περάσει την υπόλοιπη ζωή του στη θαλπωρή ενός ζεστού, στεγνού σπιτιού.

Ο Στέλερ είναι βιολόγος και φυσιολόγος, με εξαιρετες σπουδές και περγαμηνές. Όμως, αριστοκράτης δεν είναι. Κανένας δεν καλεί σε δεξιώσεις με σαμπάνιες τον γιο ενός ψάλλη από τη Νυρεμβέργη. Έτσι κι αυτός πέφτει με τα μούτρα στη δουλειά και παρατηρεί με ζήλο τα θαλασσοπούλια και τα φύκια που παρασέρνει το κύμα. Έχει παρακολουθήσει με προσοχή τα θαλάσσια ρεύματα, έχει κάνει τους υπολογισμούς του και, με το που βλέπει τον καπετάνιο, τρέχει βιαστικά προς το μέρος του για να του ανακοινώσει τα πορίσματα της έρευνάς του: Έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η καλύτερη λύση θα ήταν να στρίψουν μερικές λεύγες βορειοδυτικά. Ο καπετάνιος, όμως, έχει καρφώσει το βλέμμα του στη στεριά που ξεμακραίνει και δεν φαίνεται να προσέχει τα λόγια του επιστήμονα.

Με το που αφήνουν πίσω τους τις ακτές, ένα παχύ στρώμα ομίχλης τυλίγει το καράβι, σαν χοντρή, αδιαπέραστη κουβέρτα. Το μόνο που μπορεί να τη διαπεράσει είναι η στριγκιά κραυγή των πουλιών της θάλασσας. Τα μικρά, ύπουλα σταγονίδια της νο-

τίζουν αργά αργά το κατάστρωμα και τα υφάσματα. Τα ρούχα κολλάνε στο δέρμα, υγρά και βαριά, και τίποτα πια δεν μπορεί να κρατήσει ζεστό το κορμί. Επτά μέρες αδιαπέραστης, υγρής καταχνιάς. Όμως, κάποια στιγμή, επιτέλους φυσά ο σορόκος κι η ομίχλη διαλύεται. Ανεβαίνουν στο κατάστρωμα για να δουν τον ήλιο. Μα ένα δυσάρεστο ανακάτεμα στο στομάχι τους διαλύει αμέσως τον ενθουσιασμό τους. Μπροστά τους, μονάχα η απεραντοσύνη της θάλασσας. Κάποια στιγμή, μες στην ομίχλη, οι δρόμοι των πλοίων της αποστολής χώρισαν. Εδώ και μέρες ψάχνουν το Σβιατόι Πάβελ. Μάταια όμως. Ο ένας απ' τους δυο αγίους έχει εξαφανιστεί στα παγωμένα νερά, παίρνοντας μαζί του τις μισές από τις προμήθειες της μεγάλης αποστολής προς τον Βορρά.

Κατά τ' άλλα, οι επιστημονικές παρατηρήσεις πληθαίνουν. Τα κύματα φέρνουν μαζί τους φυτά που ευδοκιμούν αποκλειστικά σε μικρά βάθη, ο Στέλερ βλέπει γύρω του διάφορα είδη ζώων και πτηνών που δεν μπορούν να ζήσουν σε μεγάλη απόσταση από τις ακτές, και μεταφέρει τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματά του στους αξιωματικούς, πιέζοντάς τους ν' αλλάξουν πορεία. Όμως, εκείνοι σμίγουν τα φρύδια με απορία κι απαξίωση. Πώς γίνεται ένας άνθρωπος που βγαίνει πρώτη φορά στη θάλασσα να φαντάζεται ότι τάχα τη γνωρίζει καλύτερα από εκείνους; Το τελευταίο πράγμα που επιθυμεί είναι να εκνευρίσει τους ανωτέρους του. Έχουν όλοι τους ένα σωρό φίλους στην Αγία Πετρούπολη, και κάτι τέτοιο δεν θα τον συνέφερε καθόλου.

Ο Στέλερ παρατηρεί έναν από τους αξιωματικούς να σχεδιάζει την πορεία τους πάνω στον παγκόσμιο χάρτη. Κάποια στιγμή

ο αξιωματικός μπερδεύει τις θάλασσες, τοποθετεί το καράβι τους στον Ατλαντικό αντί για τον Ειρηνικό Ωκεανό και κανένας δεν τολμάει να τον διορθώσει.

Ύστερα ένα ζώο βγαίνει με μια απότομη κίνηση στην επιφάνεια κι εκείνος θυμάται αμέσως τον λόγο που τον είχε κάνει να δεχτεί να τους ακολουθήσει σ' αυτό το ταξίδι. Το πλάσμα είναι τουλάχιστον δυο πήχες. Το δέρμα του είναι σκεπασμένο με παχιά κοκκινωπή γούνα και το κεφάλι του θυμίζει κεφάλι σκύλου. Έχει τεντωμένα αυτιά και μεγάλα ολοστρόγγυλα μάτια, μακριά πεσμένα μουστάκια, που φέρνουν στο μυαλό τους Σοφούς της Ανατολής, αλλά η συμπεριφορά του θυμίζει ατίθασο μικρό παιδί. Μουγκανίζει, βουτάει κι ανεβαίνει στην επιφάνεια μ' ένα μάτσο φύκια στο στόμα, πετάει τα φύκια στον αέρα κι ύστερα τα ξαναρπάζει με τα δόντια του. Τα μέλη του πληρώματος μαζεύονται στην κουπαστή για να δουν το ζώο με τα μάτια τους. Κάθε φορά που βγαίνει στην επιφάνεια το χειροκροτούν, αλλά ο Στέλερ φωνάζει κοντά του τον καλύτερο σκοπευτή του πληρώματος, τον κοζάκο Τόμα Λέπκιν. Τον διατάζει να πυροβολήσει, κι εκείνος εκτελεί την εντολή του. Όμως, η σφαίρα παρακάμπτει την καρδιά, τρυπάει το δέρμα του ζώου, αλλά δεν το σκοτώνει. Έτσι, το κήτος βουτά και πάλι στα νερά και δεν ξαναβγαίνει στην επιφάνεια.

Ο Στέλερ γνωρίζει απέξω κι ανακατωτά όλα τα πορίσματα των επιστημονικών ερευνών, όλες τις αφηγήσεις των περιηγητών, όλους τους καταλόγους των σπάνιων ζώων και φυτών που φυλάσσονται στις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες, όμως γι' αυτό το πλάσμα δεν ξέρει τίποτα. Είχε περάσει τόσες βδομάδες βλέπο-

ντας μόνο γλάρους και θαλασσοπούλια, και τώρα αφήνει ένα τέτοιο πλάσμα να γλιστρήσει μέσα απ' τα χέρια του. Όχι, δεν μπορεί να του συμβαίνει αυτό. Περνάει όλη την υπόλοιπη μέρα προσπαθώντας ν' ανακαλέσει στη μνήμη του τα πιο παράξενα εκθέματα των ερμαριών με αλλόκοτα αντικείμενα που έχει δει. Ωστόσο, πρέπει να περιμένει ως τη νύχτα για να βρει επιτέλους τι ήταν αυτό το απίθανο πλάσμα. Για να το βρει χρειάστηκε να βουτήξει στα βάθη της ιστορίας. Κι όμως, είναι εκεί, στο *Historiae Animalium*, το μεγάλο τερατολόγιο του Γκέσνερ, μαζί με τον δανικό θαλάσσιο πίθηκο *Simia Marina Danica*, με το φιδίσιο σώμα που κατέληγε σε ουρά, τα τέσσερα τριχωτά πτερύγια, το ογκώδες κεφάλι και το παρορμητικό ταμπεραμέντο. Όλα ταιριάζουν. Τώρα μπορεί να κοιμηθεί ήσυχος. Η επιστήμη του δεν τον πρόδωσε. Γνωρίζει ακόμα καλά πώς να ταξινομεί τα είδη.